דינו שאוֹכֵל בָּקָדֶשִׁים רק לְאַחַר שִׁשִּׁים יוֹם – דהיינו, מונה שלושים יום ובסיומם מגלח משום שלושה ספיקות, שמא הוא נזיר טהור ומחויב לגלח בסיום ימי נזירותו, וכן שמא נטמא ומחויב לגלח לטהרתו, וכן ספק שמא נצטרע ומגלח תגלחת ראשונה שמחויב בה לאחר ימי גמרו, ומביא קרבנותיו. וחוזר למנות שלושים יום נוספים, משום שני ספיקות, שמא הוא נזיר טהור, ושמא נצטרע וחייב בגילוח שני בסיום ימי ספרו, ומביא את קרבנותיו, ולאחר מכן מותר באכילת קדשים. אבל אסור בשתיית יין ולהיטמא למתים, כיון שעדיין נותר ספק שמא שתי תגלחותיו היו מחמת היותו מצורע ועתה הוא נזיר, ועל כן שׁוֹתֶה יַיִן וּמִיטַּמֵּא לְמֵתִים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם – דהיינו, שלאחר שלושים יום נוספים [שהם תשעים יום מקבלת נזירותו] מגלח בשלישית, או משום נזירות טהרה או משום נזירות טומאה ומביא קרבנותיו. ומאחר שעדיין נותר ספק שמא שתי תגלחות ראשונות היו משום היותו מצורע מוחלט והשלישית משום נזיר טמא, על כן צריך למנות שלושים יום נוספים לנזירות טהרה ומביא קרבנו, ולאחר מכן מותר בשתיית יין ולהיטמא למתים.

וְתָנֵי עֲלָהּ – ובתוספתא שנו על משנה זו, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שמותר בקדשים כבר לאחר ששים יום, וביין לאחר מאה ועשרים יום, בְּנְזִירוּת מוּעֶטֶת – שקיבל עליו נזירות לשלושים יום, אֲבָל בְּנְזִירוּת בַּת שָׁנָה – אבל אם קיבל עליו נזירות לשנה, ובתחילת השנה נולד לו ספק שמא נטמא במת וגם שמא הוא מצורע מוחלט, אוֹכֵל בָּקָדֶשִׁים רק לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, שמונה שנה אחת ובסיומה מגלח, או משום נזירות טהרה או משום נזירות טומאה או משום תגלחת ראשונה של מצורע, וחוזר למנות שנה נוספת ובסיומה מגלח, או משום נזירות טהרה או משום תגלחתו השניה של מצורע, ואז מותר באכילת קדשים. וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמִיטַּמֵּא לְמֵתִים לְאַחַר אַרְבַּע שָׁנִים, שקודם לכן נותר ספק שמא שתי תגלחותיו היו מחמת היותו מצורע וממילא עתה הוא נזיר, ולכן יש עליו להישמר מיין ומטומאה עוד שנתיים, כדי שיצא ידי כל ספיקותיו. מסיים רמי בר חמא את קושייתו: וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ סָלְקָן לֵיהּ יוֹמֵי – ואם תעלה על דעתך כרב חסדא, שבנזירות מרובה ימי חלוטו עולים לו למנין נזירות טהרה, תֵּימָנֵי לֵיהּ – יהיה די לו בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְשִׁלְשִׁים יוֹם כדי שיהיה מותר ביין ולהיטמא למתים, שנתיים משום היותו ספק מצורע, ועוד שלושים יום ממה נפשך, אם הוא נזיר טהור, הרי לדעת רב חסדא כיון שקיבל עליו נזירות מרובה עלו לו ימי צרעתו לשנת נזירותו, על כן השנה השניה עלתה לו גם לנזירותו, ומכיון שגילח אחר השנה השניה עבור צרעתו, צריך להמתין רק עוד שלושים יום כשיעור 'גידול שער', כדי לגלח פעם שלישית עבור נזירותו, ואם הוא נזיר טמא ועדיין לא קיים נזירות בטהרה די לו במספר ימים זה כדי להיטהר, אולם כיון שעדיין ספק שמא הוא מצורע מוחלט וגם טמא והתגלח מחמתם, צריך להוסיף למנות שנה נוספת עבור נזירות טהרה, ומכיון שבמשנה מפורש שצריך ארבע שנים, הרי משמע שימי צרעתו אין עולים לנזירותו אפילו בנזירות מרובה, שלא כדברי רב חסדא.

קושיית רב אשי על רב חסדא: וְעוֹד מָתִיב רַב אַשִׁי על רב חסדא, ממה ששנינו בספרי, אֵין לִי אֶלָּא יְמֵי טוּמְאָה שֶׁאֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, לפי שנאמר בנזיר שנטמא (במדבר ו יב), 'וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפָּלוּ', והיינו שטומאתו סותרת את ימי הנזירות שמנה בעודו טהור, וכל שכן שלא יעלו למניינו, אבל יְמֵי חֲלוּטוֹ – שנעשה מצורע והוחלט בתוך ימי נזירותו, מִנַּיִן שאין עולים למנין ימי נזירותו. מפרש הספרי: וְדִין הוּא – יש ללמוד כן מ'במה מצינו', נזיר בסוף יְמֵי טוּמְאָה מְגַלֵּחַ וּמֵבִיא קָרְבָּן – אשם נזיר טמא, וְכך גם בִּימֵי חֲלוּטוֹ – מצורע מוחלט לאחר שנרפא מְגַלֵּחַ וּמֵבִיא קָרְבָּן – אשם מצורע, כשם שהם שוים בדינים אלו יש לדמותם גם לדין זה, שֶׁמָּה יְמֵי טוּמְאָתוֹ של הנזיר אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, אַף יְמֵי חֲלוּטוֹ של המצורע, שוים לימי טומאתו וְאֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן.

אלא שיש לדחות לימוד זה ולומר, לֹא, אין ללמוד ימי חלוטו מימי טומאתו, אִם אָמַרְתָּ בִּימֵי טוּמְאָתוֹ שאינם עולים למנין ימי הנזירות, שֶׁכֵּן מְבַטֵּל בָּהֶן אֶת הַקּוֹדְמִין – שבשנטמא, סותר את כל הימים שקודם טומאתו, ולכן כל שכן שלא יעלו, למנין ימי נזירותו, אבל האם תֹּאמַר בִּימֵי חֲלוּטוֹ של מצורע שלא יעלו לנזירותו שֶׁהרי אֵין מְבַטֵּל בָּהֶן אֶת הַקּוֹדְמִין, ומן הדין הוא שיהיו עולים למנין ימי נזירותו. וחוזרת השאלה מנין שימי חלוטו אינם עולים למנין ימי נזירותו. חוזר בו התנא ולומד דין זה מקל וחומר: אָמַרְתָּ, קַל וָחוֹמֶר הוּא, וּמָה נָזִיר בְּקֻבָּר – אדם שקיבל עליו נזירות בעודו בבית הקברות, שֶׁשְּׁעָרוֹ רָאוּי לְתִגְלַחַת נְזִירוּת טהרה, והיינו שאינו צריך לגלח את שערו משום נזיר טמא קודם שמתחיל לנהוג נזירות בטהרה, אלא מותירו שלושים יום ומגלחו כדין נזיר טהור, וגם אינו מחויב קרבן על טומאתו, ואף על פי כן אֵין עוֹלִין לוֹ ימי שהייתו בבית הקברות מִן הַמִּנְיָן – למנין נזירות טהרה, וכשיוצא מתחיל למנות שלושים יום לנזירותו, אם כן יְמֵי חֲלוּטוֹ שֶׁאֵין שְׁעָרוֹ רָאוּי לְתִגְלַחַת נְזִירוּת טהרה, שכן חייב לגלחו מחמת צרעתו, ומחויב קרבן על טומאתו, לֹא כָּל שֶׁכֵּן שלא יעלו למנין ימי נזירותו. וְאֵין לִי אֶלָּא שִׁימֵי חֲלוּטוֹ אין עולים למנין ימי נזירות טהרה, יְמֵי סָפְרוֹ לנו שאין עולים. וְדִין הוּא – יש ללמוד כן מ'במה מצינו',

---

אגרות קודש

ב"ה, ג' מ"ח, ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה צבי אלימלך שי'

שלום וברכה!

לספרו "שלש קדושות" ירשה לנו להעיר תשומת לבבו בהבא לקמן:

א) בע' צה כותב אשר רבנו הזקן נולד בשנת תק"ז, אבל כפי המקובל בבית רבינו – נולד ביום ח"י אלול שנת תק"ה (והרמז – קה"ת).

ב) בע' קכ סעיף צה כותב אשר אביו של הרה"ח הר' ברוך שניאור הי' הרה"ח הר' ברוך שלום,

אבל, הי' נכדו של הנ"ל, ואביו של הרה"ח הר' ברוך שניאור הי' הרה"ח הר' לוי יצחק רב בפאָדאָבראַנקא (וכנדפס בלוח "היום יום" ע' 7).

המשך בעמוד הבא

מַה יְּמֵי חִלּוּטוֹ מצינו שטָּעוּן תִּגְלַחַת לאחר שנתרפא, אַף יְּמֵי סָפְרוֹ הלא טעון תגלחת לאחר שמנה שבעה ימים, ויש להשוותם עוד ולומר וּמַה יְּמֵי חִלּוּטוֹ אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, אַף יְּמֵי סָפְרוֹ אין עולים לו למנין ימי נזירותו.

יָכוֹל אַף יְּמֵי הֶסְגֵּרוֹ יהיה דינם כֵּן שלא יעלו למנין ימי הנזירות, וְהַדִּין נוֹתֵן – יש ללמוד כן מ׳במה מצינו׳, שמצורע חָלוּט מְטַמֵּא כל דבר הראוי לִמְשָׁכָב וּמוֹשָׁב, וְכך גם מצורע בימי הֶסְגֵּרוֹ מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, ונשווה אותם גם לזה שאם לָמַדְתָּ בקל וחומר מנזיר בקבר לְיְּמֵי חִלּוּטוֹ שֶׁאֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן למנין נזירות טהרה, תאמר שאַף יְּמֵי הֶסְגֵּרוֹ של המצורע אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן.

אלא שיש לדחות ולומר, אָמַרְתָּ, לֹא, אין ללמוד מזה לזה, אִם אָמַרְתָּ בִּימֵי חִלּוּטוֹ שאין עולים למנין נזירותו, שֶׁכֵּן חִלּוּטוֹ טָעוּן לאחריו תִּגְלַחַת וּמֵבִיא קָרְבָּן והרי הם בעין ימי טומאתו, לְפִיכָךְ אֵין עוֹלִין למנין ימי נזירותו, אבל האם תֹּאמַר גם בִּימֵי הֶסְגֵּרוֹ שלא יעלו לנזירותו, שֶׁאֵין טָעוּן המוסגר לאחריהם תִּגְלַחַת וְאֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן, ולכן אין להשוותם לימי טומאה כמו מוחלט, לְפִיכָךְ יַעֲלוּ לַמִּנְיָן.

מסיים הספרי: מָצָאן אָמְרוּ [–למדו] שִׁימֵי סָפְרוֹ וימי גְּמָרוֹ של מצורע אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, אֲבָל יְּמֵי הַזֹּב וְהַזָּבָה וְהֶסְגֵּרוֹ שֶׁל מְצוֹרָע ביון שאין טעונים תגלחת וקרבן חֲרֵי אֵלּוּ עוֹלִין לוֹ. מסיים רב אשי את קושייתו: קָתָנֵי מִיהַת – הרי שנינו בספרי, לֹא אִם אָמַרְתָּ בִּימֵי חִלּוּטוֹ טומאה של נזיר שֶׁכֵּן מְבַטֵּל בָּהֶן אֶת הַקּוֹדְמִין תֹּאמַר בִּימֵי חִלּוּטוֹ. בְּמַאי – באיזה נזירות מדובר, אִילֵימָא בִּנְזִירוּת מוּעֶטֶת, שמשנצטרע ועד סוף ימי נזירותו יש רק שלושים יום, היאך רצה לומר שימי חלוטו יעלו למנין ימי נזירותו, הָא בְּעֶשְׂרִים – הלא צריך למנות שלושים יום כשיעור נִידּוּל שָׁעָר קודם שיהיה מותר בגילוח, וביון שגילח לאחר שנתרפא מצרעתו לא נותרו לו שלושים יום עד השלמת נזירותו, אֶלָּא לָאו בִּנְזִירוּת מְרוּבָּה, שקיבל על עצמו נזירות לזמן מרובה משלושים יום, שגם לאחר שיגלח מחמת צרעתו ישארו שלושים יום עד סוף נזירותו, וְאַף על פי כן קָתָנֵי בספרי שֶׁאֵין ימי חלוטו עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, אַלְמָא – מוכח שימי חלוטו העודפים על שלושים לֹא בָּלְקִין לֵיהּ – אינם עולים לימי הנזירות, וקשה על רב חסדא. מסיימת הגמרא: אכן שֶׁמַּע מִינָּהּ – מוכח מזה שאין הלכה כרב חסדא:

משנה

אָמַר רַבִּי אֶלְיְעֶזֶר מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁנְּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ וסותר נזירותו בגללה, דהיינו כל סוגי הטומאות שנשנו במשנה לעיל (מט:), חַיָּבִין עָלֶיהָ מי שנטמא בה, כרת במזיד או קרבן בשוגג, עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ – אם נטמא בה ונכנס לבית המקדש בעוד טומאתו עליו. וְכָל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ, דהיינו כל סוגי הטומאות המנויות במשנה שלאחריה (נד:) שאין סותרות את נזירותו, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי מֵאִיר, לֹא תֹּאמַר טומאה זו, שאין הנזיר מגלח עליה, קָלָה יותר מִן טומאת הַשֶּׁרֶץ, שאף שאין הנזיר מגלח וסותר נזירותו על טומאה זו, חייבים עליה על ביאת מקדש:

גמרא

שנינו במשנה שאמר רבי אליעזר משום רבי יהושע שכל טומאה שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה משום ביאת מקדש.

מקשה הגמרא: וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בן חנניה גָּמַר לָהּ – למד דין זה, וְהָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר מַתַּל גָּמַר לָהּ, דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כְּשֶׁהָלַכְתִּי לְעֶרְבַּסְקִיא [–שם מקום] מָצָאתִי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּתֶר רֹאשׁ [–כך היה שם אביו] שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְדָן לִפְנֵי רַבִּי מֵאִיר בַּהֲלָכָה, ואמר לפניו דין זה, כָּל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ, חַיָּבִין עָלֶיהָ מְשׁוּם בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְכָל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מְשׁוּם בִּיאַת מִקְדָּשׁ. אָמַר לוֹ רבי מאיר, אַל תְּהִי טומאה זו – שאין הנזיר מגלח עליה קַלָּה מְטוּמאת שֶׁרֶץ.

וממשיך רבי אליעזר בדבריו: אָמַרְתִּי לוֹ – לרבי מאיר, בְּלוּם אַתָּה בָּקִי בְּרִבְרֵי יְהוֹשֻׁעַ בַּר מַתַּל, כלומר, מכיר אתה אותו שהוא חכם גדול ונאמן, אָמַר לִי, חֵן. חזרתי ואמרתי לו, כָּךְ אָמַר לִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר מַתַּל מְשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בן חנניה, כָּל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ, חַיָּב מְשׁוּם בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְכָל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֶיהָ, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מְשׁוּם בִּיאַת מִקְדָּשׁ.

חֲיֵי – למדנו אם כן שמְּשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר מַתַּל גָּמִיר לָהּ שהוא שמע מרבי יהושע בן חנניה, ומדוע נקט התנא רק את רבי יהושע בן חנניה.

מתרצת הגמרא: אָמְרוּ בני הישיבה, שְׁמַע מִינָּהּ, כָּל שְׁמַעְתָּתָא דִּמְתַאֲמְרָה בְּבֵי תִּלְתָּא, קַדְמָאֵי וּבָתְרָאֵי אַמְרִינָן מִצִּיעָאֵי לֹא אַמְרִינָן – כל דבר הלכה הנאמר בשם איש מפי איש, ניתן להזכיר רק את בעל המימרא הראשון וכן את האחרון, ואין חיוב להזכיר את כל מוסרי השמועה, ועל כן לא הוזכר במשנתינו שמו של רבי יהושע בן ממל.

ראיה לדין זה: אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אַף אֲנָן נַמִּי תְּנִינָא – ניתן ללמוד דבר זה מדברי המשנה בפאה (פ״ג מ״ב), אָמַר נַחוּם הַלַּבְלָר, כָּךְ מְקוּבָּלַנִי מֵרַבִּי מֵאִשְׁא, שֶׁקִּיבֵּל מֵאַבָּא, שֶׁקִּבֵּל מִן הַזּוּגוֹת, שֶׁקִּבְּלוּ מִן הַנְּבִיאִים, שֶׁהֲלָכָה היא לְמֹשֶׁה מִסִּינַי בְּאָדָם הַזּוֹרֵעַ שֶׁבֶת וְחַרְדָּל [–מיני ירק] בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת בשדה, שֶׁנּוֹתֵן הוא פֵּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מהמקומות, ואינו יכול ליתן פאה ממקום אחד על השאר מאחר שאין אנו דנים אותם כשדה אחת. וְאִילּוּ את יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב לֹא קָחָשִׁיב, שהרי לא מנה התנא שהנביאים קיבלו מכלב שהיה מן הזוקנים, וכלב קיבל מיהושע שקיבל ממשה, שְׁמַע מִינָּהּ – מוכח שאין צריך להזכיר את כל בעלי השמועה האמצעיים:

משנה

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, דָּנְתִּי קל וחומר לְפָנַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מָה אִם עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה שדינו קל, שֶׁהרי אֵינוֹ מְטַמֵּא אָדָם השוהה עם העצם בְּאֹהֶל, ומכל מקום הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עַל מֵגָּעוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ – אם נגע הנזיר בעצם כשעורה או נשאה, עליו לסתור את נזירותו ולגלח שערו וכמבואר לעיל (מט:), רְבִיעִית דָּם שדינו חמור יותר, שֶׁהוּא מְטַמֵּא אָדָם השוהה עמו בְּאֹהֶל, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עַל מֵגָּעָהּ וְעַל מַשָּׂאָהּ.

וממשיך רבי עקיבא בדבריו: אָמַר לִי רבי אליעזר, מָה זֶּה עֲקִיבָא, אֵין דָּנִין כְּאֵם מִקַּל וָחוֹמֶר. ולא פירש טעמו. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצִיתִי [–סיפרתי] את הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לִי, קל וחומר שאמרת, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֶלָּא בֵּן אָמְרוּ חכמים, שדין זה שהנזיר מגלח על עצם כשעורה הֲלָכָה היא למשה מסיני, ואין דנין קל וחומר מהלכה למשה מסיני, ועל כן לא ניתן ללמוד מכאן שהנזיר מגלח על מגע ומשא של רביעית דם:

אגרות קודש

[ז׳ מרחשון, ה׳תשל״ב]

כבר עניתיו שיתייעץ בידידים מבינים בכהנ״ל (וכמובן המכירים **אותו** – **השייך לכ״ז**. ובפרט שכנראה ממכתבו: אין לע״ע כל ידיעות בכ״ז ורוצה **ללוות** כל הממון הדרוש לכ״ז, יבטיח לכאו״א משכורת כו׳ ויסמוך ע״ז אשר פ׳ ינהל ופ׳ ימכור וכו׳ וכו׳).